

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ФАКУЛЬТЕТ КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК ТА КІБЕРНЕТИКИ

Кафедра теорії та технології програмування

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана
з навчальної роботи
Кашпур О.Ф.
«23» серпня 2020 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КОРЕКТНІСТЬ ПРОГРАМ ТА ЛОГІКИ
ПРОГРАМУВАННЯ**

для студентів

галузь знань **12 «Інформаційні технології»**
(шифр і назва)
спеціальність **122 «Комп'ютерні науки»**
(шифр і назва спеціальності)
освітній рівень **бакалавр**
(молодший бакалавр, бакалавр, магістр)
освітня програма **«Інформатика»**
(назва освітньої програми)
вид дисципліни **вибіркова**
вибірковий блок **Теорія та технологія програмування**

Форма навчання **заочна**
Навчальний рік **2020/2021**
Семестр **7**
Кількість кредитів ECTS **3**
Мова викладання, навчання
та оцінювання **українська**
Форма заключного контролю **залік**

Пролонговано: на 2021/2022 н.р. «23» серпня 2021 р.

на 20__/20__ н.р. «__» __ 20__ р.

КИЇВ – 2020

Розробник: Ткаченко Олександр Миколайович, к. т. н., доцент кафедри теорії та технології програмування

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри теорії та технології програмування

 (Нікітченко М.С.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Протокол № 1 від «23» 08 2020 р.

Схвалено Гарантом освітньо-професійної програми «Інформатика»
(Омельчук Л.Л.)

«28» (підпис) 2020 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету комп'ютерних наук та кібернетики

Протокол від «28» 08 2020 року №1

Голова науково-методичної комісії (Омельчук Л.Л.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

«28» серпня 2020 року

1. Мета дисципліни – засвоєння базових знань з дисципліни «Коректність програм та логіки програмування», що передбачає розгляд основних формальних методів валідації програмних систем та верифікації, а саме: тестування, формальна верифікація, перевірка моделі. Підготовка професіоналів, здатних розв'язувати завдання, що пов'язані з практичним застосуванням методів верифікації та валідації програмних систем.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

1. *Знати:* основні поняття, відомості з програмування, теорії програмування, дискретної математики, математичної логіки та теорії алгоритмів.
2. *Вміти:* описувати синтаксис та семантику, створювати програми з використанням функціонального та логічного підходу.
3. *Володіти елементарними навичками:* програмування в сучасних мовах і середовищах.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна "Коректність програм та логіки програмування" є складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за першим (*бакалаврським*) рівнем вищої освіти *галузі знань* 12 "Інформаційні технології" зі *спеціальності* 122 "Комп'ютерні науки", *освітньо-професійної програми* – "Інформатика".

Дана дисципліна є навчальною дисципліною за вибором за *програмою "Інформатика"* за *вибірковим блоком "Теорія та технологія програмування"*.

Викладається в 8 семестрі 4 курсу в обсязі 90 годин.

(*3 кредити ECTS*) зокрема: *семінарські заняття – 30 год., самостійна робота – 60 год.* У курсі передбачено **2 частини** та **2 контрольні роботи**. Завершується дисципліна – **заліком в 8 семестрі**.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати: методи верифікації і валідації програмних систем, логічні засоби специфікації програм та методи перевірки на моделях;

вміти: застосовувати методи доведення правильності програм, планувати та використовувати методи тестування програмних систем.

4. Завдання (навчальні цілі):

набуття знань, умінь та навичок (компетентностей) на рівні новітніх досягнень у програмуванні, відповідно освітньої кваліфікації «Бакалавр з комп'ютерних наук».

Зокрема:

– СК1. Здатність до математичного та логічного мислення, формулювання та досліджування математичних моделей, зокрема дискретних математичних моделей, обґрунтування вибору методів і підходів для розв'язування теоретичних і прикладних задач у галузі комп'ютерних наук, аналізу та інтерпретування;

– СК17.2. Здатність формулювати та забезпечувати вимоги щодо якості програмного забезпечення у відповідності з вимогами, технічним завданням та стандартами;

– СК18.2. Здатність до алгоритмічного та логічного мислення;

– СК19.2. Здатність брати участь у проектуванні програмного забезпечення, включаючи проведення моделювання (формальний опис) його структури, поведінки та процесів функціонування.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
РН1.1	<i>Знати</i> необхідні методи верифікації і валідації програмних систем	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 60% правильних відповідей</i>	20%
РН1.2	<i>Знати</i> логічні засоби специфікації програм та методи перевірки на моделях	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 60% правильних відповідей</i>	20%
РН2.1	Вміти застосовувати методи доведення правильності програм	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Захист самостійної роботи, контрольна робота</i>	20%
РН2.2	<i>Вміти</i> планувати та використовувати методи тестування програмних систем	<i>Семінарські заняття, самостійна робота</i>	<i>Захист самостійної роботи, контрольна робота</i>	20%
РН3.1	<i>Обгрунтовувати власний погляд на задачу, спілкуватися з колегами з питань проектування, розробки специфікацій та програм.</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Захист самостійної роботи</i>	10%
РН4.1	<i>Організувати свою самостійну роботу для досягнення результату.</i>	<i>самостійна робота</i>	<i>Захист самостійної роботи</i>	10%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни Програмні результати навчання	РН	РН	РН	РН	РН	РН
	1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	4.1
<i>(з опису освітньої програми)</i>						
ПРН17.2. Знати та вміти застосовувати підходи щодо оцінки та забезпечення якості програмного забезпечення.	+	+	+	+		
ПРН19.2. Вибирати вихідні дані для проектування, керуючись формальними методами опису вимог та моделювання.			+	+	+	+

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольні роботи: РН 1.1., РН 1.2, РН 2.1, РН 2.2 — 40/24 балів.
2. Самостійна робота: РН 2.1, РН 2.2, РН 3.1, РН 4.1 — 60/36 балів.

- підсумкове оцінювання у формі заліку. Виставляється за результатами роботи студентами впродовж усього семестру та не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

7.2. Організація оцінювання:

Терміни проведення форм оцінювання:

1. Контрольна робота 1: до останнього семінарського заняття.
2. Контрольна робота 2: до останнього семінарського заняття.

Студент має право на одне перескладання кожної контрольної роботи із можливістю отримання максимально 80% початково визначених за цю контрольну роботу балів. Термін перескладання визначається викладачем.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій

№ лекції	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семін. заняття	Сам. роб.
	Частина 1. Коректність та якість програмного забезпечення.			5
1	Тема 1. Якість програмного забезпечення. Критерії, фактори якості. Управління якістю ПЗ. <i>Знайомство зі стандартами тестування та управління якістю програмного забезпечення.</i>			5
2	Тема 2. Поняття та задачі валідації. Характеристика основних методів валідації систем. Тестування, формальна верифікація, перевірка моделі. <i>Мови специфікації (універсальні, предметних областей, засобів програмування)</i>			5
3	Тема 3. Огляд методів верифікації <i>Знайомство з можливостями Code Contracts Spec#</i>			5
4	Тема 4. Тестування, задачі тестування. Основні види тестування, їх характеристика. <i>Огляд програмного інструментарію автоматизації тестування</i>			4
5	Тема 5. Методи доведення коректності програм. <i>Доведення коректності програми на заданому прикладі</i>			4
6	Тема 6. Логіка Гоара для верифікації програм <i>VDM, Z</i>		1	4
7	Тема 7. Методи Флойда, Маккарті, Дейкстри для верифікації <i>Знайомство з можливостями Dafny</i>		1	4
	<i>Контрольна робота 1</i>			8
	<i>Захист самостійної роботи</i>		1	
	Частина 2. Формальні методи верифікації. Логіки програмування.			
8	Тема 8. Методи моделювання системи. Поняття специфікації. Модель Кріпке <i>Побудова моделі Кріпке відповідно до завдання</i>			5
9	Тема 9. Лінійна темпоральна логіка (LTL). Синтаксис та семантика LTL. <i>Описати твердження в синтаксисі LTL</i>			5
10	Тема 10. Специфікація властивостей в LTL. Перевірка моделей в LTL. <i>Дослідити довільний інструмент перевірки моделі в LTL (на вибір)</i>			5
11	Тема 11. Верифікація LTL за допомогою автоматів Бюхи <i>Дослідити довільний другий інструмент перевірки моделі в LTL (на вибір)</i>			5
12	Тема 12. Розгалужена темпоральна логіка (CTL). Синтаксис та семантика CTL. <i>Описати твердження в синтаксисі CTL. Імовірнісна розгалужена темпоральна логіка.</i>			5
13	Тема 13. Логіки програмування. <i>Знайомство з програмним інструментарієм перевірки моделі в CTL (на вибір)</i>		1	5
	<i>Контрольна робота 2</i>		1	8
	<i>Захист самостійної роботи</i>		1	
	ВСЬОГО		6	84

Загальний обсяг 90 год., в тому числі:

Семінарських занять – 6 год

Самостійна робота - 84 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основні

1. Нікітченко М.С. Основи математичної логіки / Нікітченко М.С., Шкільняк С.С. // — ВПЦ Київський ун-т. — К., 2006.
2. Вельдер С.Э. Верификация автоматных программ / Вельдер С.Э., Лукин М.А., Шальто А.А., Яминов Б.Р. // СПб: Наука, 2011. — 244 с.
3. Жуков Д.Ю. Математическая модель и методы верификации программных систем / Жуков Д.Ю., Миронов А.М. // Информационные технологии и вычислительные системы, 2005. — стр. 49-67.
4. Кларк Э.М. Верификация моделей программ. Model Checking / Кларк Э.М., Грамберг О., Пелед Д. // М.: МЦНМО, 2002. — 416 с.
5. Hoare C.A.R. Axiomatic Bases for Computer Programming // Magazine Communications of the ACM, Vol. 12. — New York, 1969. — Pages 576-580.